

2011. NOVEMBER 2. SZERDA

JEREMIÁS PRÓFÉTA KÖNYVE 49,1 – 22

BALIKÓ ZOLTÁN

Jövendölés Ammónról

^{49,1}Ammón fiairól ezt mondja az Úr: Talán nincsenek Izráelnek fiai, nincs neki örököse? Miért vette birtokba Gádot Milkóm, és népe miért lakik annak városaiban? ^{49,2}Ezért még eljön az idő - így szól az Úr -, amikor harci riadó hallatszik az ammóni Rabbá körül. Romhalmazzá lesz, falvait felégetik, Izráel pedig birtokba veszi örökségét - mondja az Úr. ^{49,3}Jajgassatok Hesbón miatt, mert romba dől, kiáltozzatok, Rabbá leányai! Öltetek gyászruhát, gyászoljatok, tántorogjatok a kőfalak között! Mert Milkóm fogságba megy papjaival és a vezetőkkel együtt. ^{49,4}Mit dicsekszel a völgyeiddel, termékeny völgyeiddel, te elbizakodott leány, aki kincseidben bízol, és azt mondod: Ki törhetne rám? ^{49,5}Majd bocsátok én rád rettegést mindenfelől - így szólt az Úr, a Seregek Ura. Szétszóródtok, ki merre lát, senki sem gyűjti össze a bujdosókat. ^{49,6}De végül jóra fordítom Ammón fiainak sorsát - így szól az Úr.

Jövendölés Edómról

^{49,7}Edómról ezt mondja a Seregek Ura: Nincs már bölcsesség Témában? Semmivé lett az értelmesek terve, megzavarodott bölcsességük? ^{49,8}Fussatok, távozzatok innen, völgyek mélyén bujkáljatok, Dedán lakosai! Mert veszedelmet hozok Ézsaura, a büntetés idejét. ^{49,9}Ha szüretelők jönnek ellened, böngészni valót sem hagynak; ha rablók jönnek éjjel, rombolnak, míg megelégedik. ^{49,10}Átkutatom Ézsaut, rejtékhelyeit fölfedem, nem tud elbújni. Elpusztul ivadéka, rokonsága és szomszédai. Senki sem mondja: ^{49,11}Hagyd rám árváidat, én eltartom őket, és özvegyeid bizzanak bennem! ^{49,12}Mert ezt mondja az Úr: Akikre nem vonatkozott az ítélet, hogy kiigyák a serleget, kénytelenek kiinni, és te büntetlenül maradsz! Nem maradsz büntetlenül, hanem ki kell innod! ^{49,13}Mert magamra esküszöm - így szól az Úr -, hogy Bocrá borzalmas, gyalázatos és átkozott romhalmaz lesz; a többi város is örökre romhalmaz marad. ^{49,14}Hírt hallottam az Úrtól, követ küldtettem a népekhez: Gyűljetek össze, támadjatok rá, keljetek harcra ellene! ^{49,15}Kicsinnyé teszlek a népek között, megvetetté az emberek között. ^{49,16}Az szedett rá téged, hogy rettegtek tőled; kevély volt a szíved. Sziklahasadékokban laksz, elfoglaltad a magas halmokat. De ha oly magasan fészkelsz is, mint a sas, onnan is ledöntelek! - így szól az Úr. ^{49,17}Edóm pusztává lesz: aki csak arra jár, megborzad és fölszisszen az őt ért mindenféle csapás miatt. ^{49,18}Nem lakik ott többé senki, és nem tartózkodik benne egy ember sem - mondja az Úr -, akárcsak az elpusztított Sodomában, Gomorában és szomszédságában. ^{49,19}Mint a Jordán bozótjából a zöldellő legelőre feljövő oroszlán, úgy üzöm el őket egy pillanat alatt, és választottamat helyezem föléje. Hiszen ki fogható hozzám, ki vonhat engem felelősségre, és melyik pásztor szállhat szembe velem? ^{49,20}Így hát halljátok meg az Úr tervét, amelyet eltervezett Edóm ellen, és gondolatait, amelyeket kigondolt Témán lakói ellen: Még a kis bárányokat is elhurcolják, a legelőjüket is pusztává teszik. ^{49,21}Bukásuk hangjától megrendül a föld, hangos jajkiáltásuk elhallatszik a Vörös-tengerig. ^{49,22}Fölszáll, mint a sas, majd lecsap Bocrára kiterjesztett szárnyal. Olyan lesz azon a napon Edóm vitézeinek a szíve, mint a vajúdo asszony szíve.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Jeremiás könyvének 46-51 részei a népek elleni jövendöléseket fogalmazzák meg, hasonlóan a 25, 15–38-hoz.¹ A 49. rész első hat verse Ammón elleni, a 7–22. versek pedig Edóm

¹ A Septuaginta ezeket a részeket közvetlenül a 25. rész végéhez illeszti be, tehát itt más a számozása is. J. ALBERTO SOGGIN: *Bevezetés az Ószövetségbe*, Budapest, Kálvin Kiadó, 1999.

elleni proféciák. Mindkét nép szomszédja volt Izráelnek és ebből következően hosszú ideig hatással voltak egymás történelmére. Ennek megfelelően őstörténetük szempontjából rokon népekként ábrázolják őket. (1Móz 19,38 szerint az ammoniták Lóttól erednek és 1 Mózes 26,1–19 alapján az edomiták ősatya Ézsau.) A választott nép története beleágyazódott és folyamatosan alakította történelmüket a hosszú egymás mellett élés során.

Izráel és Ammón (1–6)

Már az 5Móz 23,3-ban megjelenik tilalom arra vonatkozólag, hogy nem lehet ammonitákat befogadni Jhwh gyülekezetébe. Az indoklás ahhoz az időszakhoz kötődik, amikor elkezdődött az izráeli honfoglalás. A későbbi időszakok is számos konfliktusról szólnak, ilyen a Jer. 49,1-ben jelölt is. 1Krón 19,8: Joáb megtámadja Ammónt; 2Krón 20,1–13: Jósafát uralkodása alatt másokkal szövetségben megtámadják Jeruzsálemet. A próféta Ammónt ebben a részben főistenével, Milkómmal azonosítja az akkori szokás szerint. Ez 25,2–5 szintén ellenük jövődől hasonló tartalommal. Civilizációjuk a régészeti leletek alapján Kr.e. 1200–600 között állt fenn Gád és Benjámin területeitől közvetlenül nyugatra.²

Izráel és Edóm (7–22)

A Holt-tengertől délre fekvő Edóm már az izráeli honfoglalás idején konfliktusba kerül a vándorló zsidókkal, hiszen nem járul hozzá ahhoz, hogy területén átvonuljanak. (4Móz 20,14–24). Dávid meghódította (2Sám 8,13–24), a különvált Izráel és Júda királyságok idején pedig váltakozó sikerekkel próbált Júdától függetlenedni (2Kir 8,20–22, 2Kir 14,7). I. Hürkanosz Makkabeus beolvasztotta őket a zsidóságba.³ Jóel 4,19-ben olvashatunk a 17. vershez hasonlóan olyan jövődölést, hogy Edóm pusztasággá lesz.

Ez a két nép Izráelhez hasonlóan a kor nagyhatalmainak ütközési zónájában helyezkedett el, ez pedig meghatározta mozgásterüket is. Közvetlen szomszédjuk, Izráel hatása is folyamatosan érvényesült és a viszonyuk is ennek megfelelően változott. Ebben az összefüggésben érthető Jeremiás figyelmeztetése, hogy hiába örülnek Izráel gyengülésének és alábbszállásának (mindkét királyság elbukása), rájuk a csatlós szerep után a megszűnés, beolvadás vár. A választott nép viszont a fogságban is megmarad és majd visszatér. Az 50. rész jövődölése pedig már a nagyhatalmak irányába vezet és arra mutat, hogy Babilont elfoglalják és csak eszköze volt Jhwh Izráelt sújtó büntetésének. A történelem tehát nem a véletlenek egymásra rakódó sorozata, hanem Isten akaratának a színtere, amelyen keresztül a választott néppel való szövetség állomásai sorakoznak végig.

² Illustrated Dictionary of the Bible, Thomas Nelson Publishers, Nashville.

³ Illustrated Dictionary of the Bible, Thomas Nelson Publishers, Nashville.

Prédikációvázlat

1. A győzteshez húzás jelensége közismert. Megjelenik a kisebb közösségekben és a nemzetek szintjén is. Ha ma még köztiszteletben álló személyiség valaki, de holnap kiderül róla, hogy voltak botlásai, akkor az addigi barátok jó része eltűnik mellőle, mert már kellemetlenné válik, akármennyire is segítette őket. Sok ilyen győzelem azonban csak pirruszi és a valódi erő és nagyság nyilvánvalóvá válhat, sok nehézségen és megtisztuláson keresztül.
2. Jeremiás könyve 49. részének 1–22. versei két rokon eredetű nép ellen szólnak. Ahogy gyengült a két részre szakadt ország és először az északi majd a déli része is megszűnt államiságában létezni, a környező kisebb népek viszonya is megváltozott a korábbi szomszédal. A lehetőségeket kihasználják a politikában és a saját hasznára próbálja mindenki fordítani. A pillanatnyi erő világa ez, a maga sajátos szabályai szerint. Edóm és Ammón is így élhetett lehetőségeivel. Érdekes, hogy mind a két nép az 1Móz őstörténete szerint rokon nép, hiszen Ammónt Lóttól, Edómot pedig Ézsautól eredezteti. Az együttélés hosszú története váltakozó időszakokat hozott az izráeliták honfoglalásától fogva egészen a Makkabeus királyok idejéig. A két nép sem kerülhette el Izráelhez hasonlóan a sorsát. Egyiptom és a keletről feltámadó nagyhatalmak politikai érdekkörében élve folyamatos veszélynek voltak kitéve. Jeremiás idejében javukra fordíthatták a zsidók gyengülését, akár területszerzés formájában is, de Ammón civilizációja hamarosan eltűnik a térképről, néhány évszázaddal később pedig az egyik Makkabeus király beolvasztja a zsidók közé az edomiták maradványait.
3. A történelemnek Jeremiás és az akkori próféták számára nem ez a fő vonulata. Számukra a történelem Isten és a választott nép szövetségének története. Minden ebből a szempontból nyer értelmet. Babilónia, Egyiptom csak eszközök arra, hogy Isten büntető akarata megnyilvánuljon rajtuk keresztül, mert népe folyamatosan, generációról generációra elfelejtkezett az iránta való hűségről. Ezért mások kezébe kerülnek és a nagyhatalmak játékszerévé válnak.
4. De Isten nem felejtkezik el szövetségéről és a nép maradványának visszatérését ígéri Jeremiáson keresztül is a fogság után. Ammónnak és Edómnak a sorsa a megszűnés és a beolvadás, Izráel pedig az rögzös út, ami elvezet a Megváltó születéséig. A történelem értelmének hordozójává válik tehát Izráel.
5. Fontos tehát, hogy saját életünket is mindig Istennel való kapcsolatunk összefüggéseiben és távlatában értelmezzük. Aki hátratételt szenved, betegséget hordoz vagy nyomorúságos körülmények között él, embertársai megvetik és kigúnyolják, nagyon nehéz helyzetében körül néz és nem

lát segítséget azok között, akik a szomszédai, akikkel éli az életét. Isten népe tagjának azonban van reménysége és örökkévaló távlata, hogy olyan úton jár, ami saját és mások hasznára van és elviszi a szabadulás felé.

6. Mai korunknak is szüksége van Isten akaratát közlő emberekre. Olyanokra, akik megalkuvás nélküli tükröt tartanak közösségeik elé, hiszen annyi hitetés van a világban. A fogyasztói társadalomban sarlatánok tömegei árulják hamis portékáikat. Imádkozzunk azért, hogy igehirdetésünk tiszta, prófétai szó legyen és ugyanakkor vigasztalás is egyben, hiszen Jézus Krisztus a mi váltságunk.